

Zaugarri

Amesgaizto bat izan dut. Kontatu eta gogoratu nahi ez den horietakoa. Asko maite dudan norbaiti zerbait oso latza gertatzen zitzaion. Arindua sentitu dut esnatzean, dena amets bat baino ez zela konturatzean. Ametsak gure zaugarritasunaz ohartarazi dit. Nahikoa da minutu batzuetan arnasarik hartu ezin izatea, nahikoa da gure barneko zelulak jolasean hastea, nahikoa da zer edan edo janik ez izatea, nahikoa da kolpe latz bat... Batek pentsa dezake ezin dela horrela bizi, etengabe pentsatuz unereren batean zerbait larria gerta dakizukeela. Baina ondo dator noizean behin horretaz pentsatzea, ez beldurrak gure egunerokoa geldiarazteko, baizik eta bizitako egun bakoitza garaipen baten modura sentitu ahal izateko. Eta horrez gain, bizi garen lekuaren arabera, zaugarriago izan gaitezkeela gogoratzeko.

Hala, gure zaugarritasuna buruan, egunkarian irakurri dut Gazako emakumeei buruzko erreportaje bat. Hilekoa nola bizi duten deskribatzen du. Ur garbirik, xaboirik, konpresarik eta pribatutasunik gabe, askok hilekoa antsietate eta isolamendu iturri gisa deskribatzen du. Nazio Batuen arabera, 700.000 emakume eta neska inguruk du hilekoa Gazan, bonbardaketen artean bizi dira haietako asko, errefuxiatuen kanpaleku zikin eta jendez gainezka daudenetan gehienak.

Gosea eta indarkeria inposatzeaz gain, gudak pribatutasuna eta duintasuna lapurtu die. Bizitzaren odola heriotzaren odolarekin nahasi du gudak eta hileroko ohiko ekintza bat amesgaizto bihurtu du. Erreportajea neska batek dio hilekoa duen bakoitzean mutiko izatea desiratzen duela. Gudetan ere, emakume eta neskatoek jasaten dituzte egoera latzenak.

Amesgaizto bat izan dut. Arindua sentitu dut esnatzean, dena amets bat baino ez zela konturatzean. Munduko leku askotan, baina, amesgaiztoa ez da amets, errealtatea baizik, eta inoiz ez da heltzen esnatzeko unea. Kasu hauetan mundua baita esnatu behar dena. Gu esnatu ahala, atera ahal izango direlako besteak bizi dituzten amesgaiztoetatik.

Karmele Jaio, *Diario de Noticias Navarra*, 2025/08/16

GALDERAK (OHARRA: Parentesi arteko zenbakiak zein lerrotan dagoen adierazten du)

A1. ATALA: IDATZIZKO ULERMENA ETA EKOIZPENA

A1.1 Testu iruzkina: testu **tipo eta mota**: bereizgarriak (150 hitz inguru) (2 puntu)

A1.2 Iruzkina kritikoa: egin ezazu gaiari buruzko **iruzkin kritikoa** (150 hitz gutxienez) (2 puntu)

A2. ATALA: HIZKUNTZA ETA GIZARTEA

A2.1 Gramatika: (proposaturiko **bi ariketetatik BAT egin behar da**) (1,5 puntu)

A2.1.1 Eman testuko hitz hauen kasua eta numeroa, eta zehaztu falta diren numeroak: **ametsak** (3), **errefuxiatuen** (14), **odolarekin** (16), **gudetan** (18), **amesgaiztoetatik** (22)

A2.1.2 Eman testuko adizki hauen aspektua, aldia, pertsona eta modua: **gertatzen zitzaion** (2), **pentsa dezake** (5), **gerta dakizuke[ela]** (6), **dio** (17), **jasaten dituzte** (18)

A2.2 Soziolinguistika edo euskalkiak (proposaturiko **bi ariketetatik BAT egin behar da**)

(1,5 puntu)

A2.2.1 Soziolinguistika: aztertu ondoko testua. Soziolinguistika arloko 10 kontzeptu baliagarri proposatuko zaizkizu. Horietatik, **aukeratu 3, eta egin haien gaineko hausnarketa**. Aukeraturiko **3 kontzeptuak testuan azpimarratu** behar dituzu.

(50-100 hitz) (1,5 puntu)

1. Diglosia	6. Hizkuntza-ukipena/zapalkuntza
2. Hizkuntza-gatazka	7. Elebitasuna
3. Hizkuntza-normalizazioa	8. Hizkuntza-eskubideak
4. Hizkuntza menderatzailea	9. Hizkuntza-politika
5. Hizkuntza gutxitua	10. Ofizialtasuna

Auzitegieta euskarak atzera egin duela salatu dute hainbat eragilek Baionan

Baionako auzitegiaren aitzinean bildu diren euskal eragileek salatu dute azken hilabeteetan euskaraz deklaratzeko eskubidea ukatu zaiela hainbat auzipeturi. Eta mobilizaziora deitu dute urtarrilaren 31n Baionan, Departamenduaren egoitzaren aitzinean.

A2.2.2 Euskalkiak: aztertu testu hau, eta esan **zein euskalkiri dagokion**. **Identifikatu** euskalki horretako **4 ezaugarri**, **deskribatu** ezaugarri horien berezitasunak, eta **adierazi zer esan nahi duten**. (50-100 hitz inguru) (1,5 puntu)

Erleagas astea (Valentin Ilona erlezainari nola hasi zen galdetuta)

Eta selan asten da erleagas? Leenengo eta bein, erlakume bat topetan es bada, oneek alde egitten dabenak —leku txarrena isaten da persiana suloren baten sartzen bada etxean—, baiña beste batzuk igual ba sugaitz baten gaiñean edo olan... Afisiñoa badaukasu orretarako, es dira aproposenak. Beti isaten dabe txipa apur bat aldatuta eta generasiñoa olangoa isaten da. Olango bat artu eskero, normalena isaten da erregiñea aldatzea, desbardin bat ipinttea eta olan segidutea. Ostantzean beti eskapetako joerea eukitten dabe. Errasoi askogaittik alde egiten dabe, baiña isan lei alde batetik, txip ori daukielako... edo emoten es badeutsasu leku bat, ba familia baten pasetan dana. Etxe bat daukanak eta seme-alabak jaioten badira, eta danak sartzen es badira, ba, alde egin bear dabe (2025/09/09).

A3. ATALA: LITERATURA

A3.1 Literatura (proposaturiko bi ariketetatik **BAT** egin: **A3.1.1 edo A3.1.2**) (3 puntu)

A3.1.1 Irakurri ondoko pasartea, eta egin **iruzkin** bat **hiru galdera hauek erantzunez**: (120-180 hitz)

1. Identifikatu **autorea** eta **obra**, eta kokatu **garaiko testuinguruan**.
2. Identifikatu **narratzailea** eta **pertsonaiak**, eta **lotu pasartearekin**.
3. Esan eta **argudiatu**, **testuari erreferentziak** eginez, zer **gai** jorratzen den pasarte honetan, eta azaldu nola lantzen den **gaia liburuan**.

Juan Andres, atzerrira joan zan ezkerro, bein bakarrik etorri zan Zabaletara. Urteak igarota bein bakarrik, eta egun gutxirako.

Lenengoetan, jaiotetxetik urruti, Gaztelerriko lur legor beroen erdian, erdaldunen artean, erderaz mintzatu bearrean, adiskide gutxirekin, gurasoen maitetasun gabe, sorterriko mendi berdeak ikusteko gogo aundia piztu zitzaion, euskeraz itz egiteko ta Gogordo azpiko erreketan ur garbi otza edateko leia bizia; baña gero adiskide batzuek geiago egin zituan, Gaztelako izkuntza ta oitura berrietan zearo sartu zan, zeregin batzuek amaitzean beste batzuek agertu zitzaizkion, ta pitinka edo atalka, makaldu ta il ziran Juan Andresen biotzean euskal-mendiak ikusteko leia, euskeraz itz egiteko gogoa ta Gogordoko ur garbiak edateko egarria.[...]

Bere gurasoak etzekiten, baño nik badakit nolako bizitza zeraman Gaztelerrian Zabaletako semeak: beste ango adiskidien bizitza berbera, zeken zikoitz diruzalien bizitza. Alderdi askotako gizonak zebiltzan alkarrekin; baño, zerbaiten agintea zutenak beintzat, berdin samarrak ziran, kristau otzak, asmo ta gogamen bakarrekoak: nondik eta nortara lortu zitezkean txanponak errezago ta oparoago Aien artean etzegoan ez Jaungoikoaren agindurik, ez otoitz, ez oitura onik, ez izkuntza garbirik. Iñork etzuan gurutze bat kopetan egiten edo Aita gure bat esaten, kristau oroipenik etzualako edo lagunak bildurrez; denak utzitzen zuten jai egunetako Meza, elizetatik urruti zeudelako edo alkarren lotsaz; denak egiten zuten lanik gogor ta neketsuena, igandietan ere, nagusiekikoa idukitzeagatik edo besteak baño gutxiago ez irabazteagatik.

A3.1.2 Irakurri ondoko pasartea eta egin **iruzkin** bat **hiru galdera hauek erantzunez**:
(120-180 hitz)

1. Identifikatu **autore**a eta **obra**, eta kokatu **pasartea obraren testuinguruan**.
2. Identifikatu **narratzailea** eta **pertsonaiak**, eta **lotu pasartearekin**.
3. Esan eta **argudi**atu, **testuari erreferentziak** eginez, zer **gai** jorratzen den pasarte honetan, eta azaldu nola lantzen den **gaia liburuan**.

Paulok pauso batzuk eman atzeraka eta armairuaren kontra jarri zen bizkarrez, ezertan pentsatu gabe, amaren hitzak bakarrik gogoan. Une hartan, Daniel ohetik altxatu zen eta Paulori eraso zion garrasika.

Paulok lurrean ikusi zuen bere burua. Daniel joka ari zitzaion bere indar guztiaz.

Halako batean, Danielek jotzeari utzi, armairua zabaldu eta tarta bat atera zuen handik.

—Nirea! —hots egin zuen.

Tarta borobila zen, esne kolorekoa, eta pinporta beltz batzuk zeuzkan gainean.

Altxa zaitez, Paulo, pentsatu nuen.

Baina Paulo bertan gelditu zen, anaiari lurretik begiratzuz. Minak buru osoa hartzen zion arren, haren begiek ez zuten minik adierazten, harridura baizik.

—Zer egin didak, Daniel?

Paulo, altxa zaitez lurretik, mesedez, pentsatu nuen berriz.

Danielek bularraren kontra besarkatzen zuen tarta. Paulo eztulka hasi zen.

—Zer egin diok hire anaiari?

—Nirea!